

UNIVERSITETET I BERGEN
Utdanningsavdelingen

Det Kongelige Kunnskapsdepartement
Universitets- og høyskoleavdelingen
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

28 AUG. 2006
200600072-39

Universitetet i Bergen
Utdanningsavdelingen
besøksadr.: Langesgate 1-3
postadr.: Postboks 7800, 5020 Bergen
tlf.: 55 58 93 14
faks: 55 58 90 25
post@ua.uib.no
www.uib.no/ua

saksbeh.: C Lillefjære-Tertnæs
direkte tlf.: 55 58 49 87
e-post: charlotte.lillefjære@ua.uib.no

dato: 25.08.06
saksnr.: 06/7893/A/cl
side 1 av 3

Høringsuttalelse fra Universitetet i Bergen

Vi viser med dette til deres brev datert 11.07.2006 med invitasjon til høringsrunde for forslaget til satsingsplan for utdanningssamarbeidet med Nord-Amerika.

Arbeidsgruppen har etter UiBs oppfatning gjort et grundig og viktig arbeid i forhold til de store utfordringene som knytter seg til et økt utdanningssamarbeid med Nord-Amerika, og da særlig USA, ikke minst gjennom de mange forslag til mulige virkemidler som kan øke studentmobiliteten, og dermed snu den rådende og uheldige trenden. UiB vil imidlertid understreke det faktum som også blir påpekt i rapporten; *"Av de mobilitetstallene som er nevnt ovenfor er det egentlig bare én indikator – antall norske gradsstudenter i USA – som har vært raskt fallende de siste 5 åra."* UiB har ikke opplevd nedgang i studentaktiviteten med USA – heller tvert imot, men er likevel enige i at det generelle aktivitetsnivået med Nord-Amerika er for lavt. Særlig antallet innreisende studenter fra nordamerikanske til norske institusjoner kan med fordel økes.

UiB mener at arbeidsgruppens fokus på delstudenter på bachelornivå og gradstudenter på masternivå er en fornuftig prioritering. Når dette er sagt, må det ikke glemmes at også en stor del av masterstudentene gjennomfører delstudier i utlandet, og da særlig i datainnsamlings- og skriveprosessen. Vi vil imidlertid påpeke at PhD-kandidatene burde vært tatt med i den samme prioritering. Selv om forskerutdanning er nevnt i dokumentet "Strategi for norsk forsknings- og teknologisamarbeid med Nord-Amerika" fra 2004 er problemstillingen heller ikke der viet noen særlig oppmerksomhet. I arbeidet med tilretteleggingen for studenter i USA og Canada bør det legges spesielt til rette for at norske PhD-kandidater kan ta en del av graden ved institusjoner i disse landene. Interne undersøkelser ved UiB viser at manglende tilrettelegging blir sett på som et av de viktigste hindrene for en internasjonal erfaring innenfor PhD-utdanningen. PhD-kandidatene blir i Norge ikke regnet som studenter, men fra nordamerikansk side blir de sett på som ordinære *postgraduate students*, med de utfordringer det medfører. Dette gjør i tillegg at doktorgradsutdanningen ofte faller mellom to stoler i diskusjoner om internasjonalisering.

Under rapportens punkt 5: Virkemidler står det: *"For å realisere en nasjonal målsetning om økt kunnskapshenting fra Nord-Amerika, må det offentlige i all hovedsak bære kostnadene"*. Den videre diskusjonen fokuserer i all hovedsak på studentenes stipendiering gjennom Lånekassen. Vi vil peke på at institusjonene får økte utgifter som en følge av en slik strategi.

Store internasjonale satsinger er ressurskrevende, og det er særlig tilfelle for Nord-Amerika. Midler bør gjøres tilgjengelige for institusjonenes pilotprosjekter. Særlig gjelder dette dersom institusjonene skal oppfordres til å avholde flere intensiv- eller sommerkurs. Slike tiltak koster, ikke bare i gjennomføringen, men også i planleggingsfasen.

UiB deler arbeidsgruppens syn om at en fullstipendiering av delstudenter på bachelornivå og gradstudenter på masternivå er det mest effektive virkemiddelet for å snu studentstrømmen i retning av Nord-Amerika. Tilleggsstipendet, i sin nåværende form, ser vi derimot på som lite effektiv ressursbruk; innslagspunktet er for høyt (i og med at studenten allerede må ha tatt opp over 66 000 kroner i lån), samt at listen over kvalifiserte institusjoner, som arbeidsgruppen også selv nevner, virker for vilkårlig.

Samtidig vil UiB få påpeke at den foreslåtte favoriseringen av nordamerikanske utdanningsinstitusjoner gjennom Lånecassens gebyrstipend kan sies å være i konflikt med de målsetningene som skisseres i Kvalitetsreformen. Utdanningssamarbeid med Nord-Amerika, og da særlig USA, har vært historisk og strategisk viktig for Norge, men Kvalitetsreformen, på sin side, fremhever verdien av utdanningssamarbeid med ikke-vestlige og ikke-anglofone utdanningsinstitusjoner. UiB, som en institusjon med sterk fokus på global mobilitet og samarbeid med institusjoner i Afrika, Asia og Latin-Amerika, mener det er viktig at departementet har et bevisst forhold til konsekvensen av en slik vridning til fordel for nordamerikansk utdanning, skulle det velge å gå inn for en slik politikk.

UiB støtter arbeidsgruppens forslag om økt fokus på det mellomstatlige samarbeidet mellom Norge og USA på den ene siden og Norge og Canada på den andre. Erfaring viser at slike nasjonalt samordnede initiativ kan være viktige, for eksempel i forhold til å ta opp administrative prosedyrer som er til hinder for økt mobilitet (visum, forsikringer, dokumentasjon). Det er derimot viktig at dette ikke går på bekostning av det direkte samarbeidet mellom institusjoner i Norge og Nord-Amerika. Vi forstår arbeidsgruppen dit hen at det fremdeles er institusjonene som skal sitte i førersetet og at mobilitet fremdeles skal baseres på akademiske relasjoner. Vi ønsker ikke et nasjonalt organ som skal ta enkeltavgjørelser og legge opp strategiene på vegne av institusjonene, men derimot et støtteapparat for samordnet aktivitet og assistanse.

Under punkt 5: Virkemidler: Tiltak i/ovenfor UH-sektoren står det: *"...institusjonsavtalene i liten grad oppfattes som forpliktende, at de fleste ikke brukes og at de ikke i realiteten fremmer gjensidighet og balansert utveksling."* Universitetet i Bergen stiller seg undrende til denne påstanden. Selv om det med enkelte institusjoner er en bevisst ubalanse i utvekslingen er institusjonsavtalene spesielt viktige, ja helt avgjørende i forhold til nordamerikanske institusjoner. Uten avtaler, ingen utveksling. I tillegg fremmer avtalene en nær og kontinuerlig kontakt mellom institusjonene som er avgjørende for en effektiv utveksling av studenter. Studenter som ønsker å reise utenom institusjonsavtaler finner ofte at dette er både dyrt og komplisert. Kvalitetsreformen legger også opp til en utveksling gjennom institusjonsavtaler som hovednormen. Av denne grunn er UiB skeptisk til forslaget om et nasjonalt medlemskap i ISEP etter som denne organisasjonsmodellen bidrar til å svekke de bilaterale båndene mellom utdanningsinstitusjonene.

Hovedansvaret for initiativ, utarbeidelse og styring av utvekslingsavtalene må fremdeles ligge til institusjonene. Arbeidsgruppen foreslår å *"tilby institusjonene hjelp til å kvalitetssikre både avtaleutforming, partnervalg og generell avtalestrategi"*. UiB er helt enige i at dette er

viktige momenter, men vil samtidig få minne om at mange av institusjonene allerede har bred erfaring og gode rutiner innen disse feltene. Det er dermed viktig at det ikke blir utarbeidet nasjonale prosedyrer som er i konflikt med institusjonenes eksisterende rutiner og strategier.

I forhold til informasjons- og rådgivningstiltak er det helt klart at det trengs mer målrettet og profesjonell informasjon om norsk høyere utdanning, ikke bare for Nord-Amerika, men for hele det anglofone "markedet". UiB er positiv til en felles promotering av undervisningstilbud på engelsk på både lavere og høyere grad ved norske universiteter og høyskoler. En slik promotering må ta hensyn til institusjonenes egne rekrutteringsstrategier. Norsk høyere utdanning bør også være representert på de store internasjonale studiemessene og konferansene, og SIU vil være en naturlig og kompetente nasjonal koordinator for dette arbeide, slik som for eksempel DAAD og EduFrance representerer høyere utdanning i henholdsvis Tyskland og Frankrike. Det er derimot alltid en avveining mellom behovet for den generelle nasjonale informasjonen og den spesifikke informasjonen om de enkelte institusjonene. Det bør vurderes om det skal åpnes for institusjonsbrosjyrer under en felles nasjonal profil.

Med vennlig hilsen

Mette Myrmell Torrissen
Utdanningsdirektør

Judith Morland
Seksjonsleder